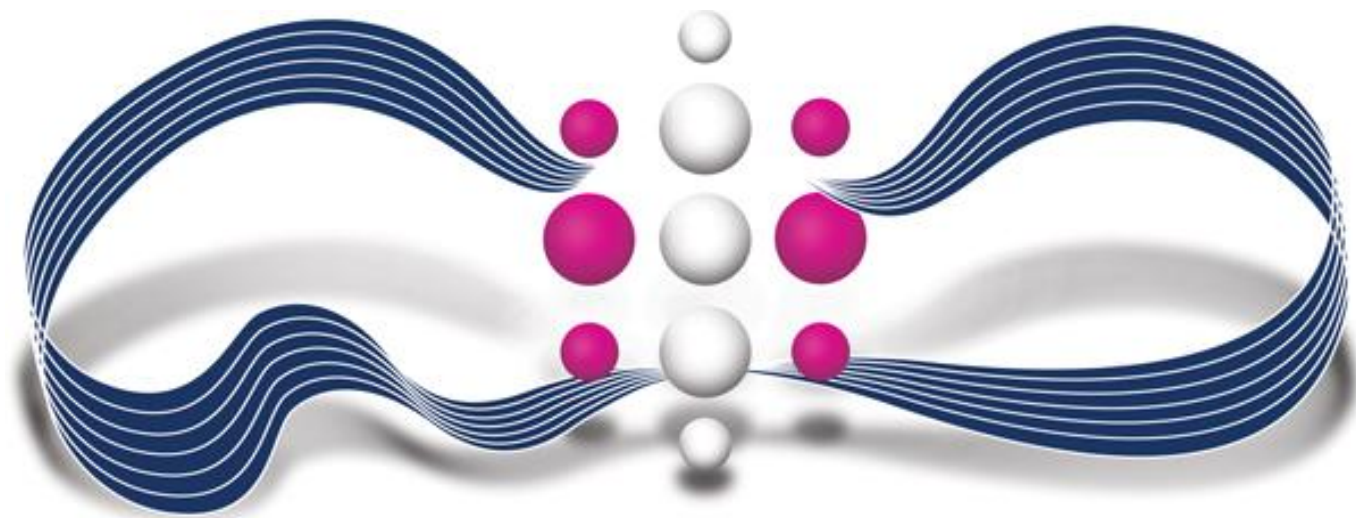

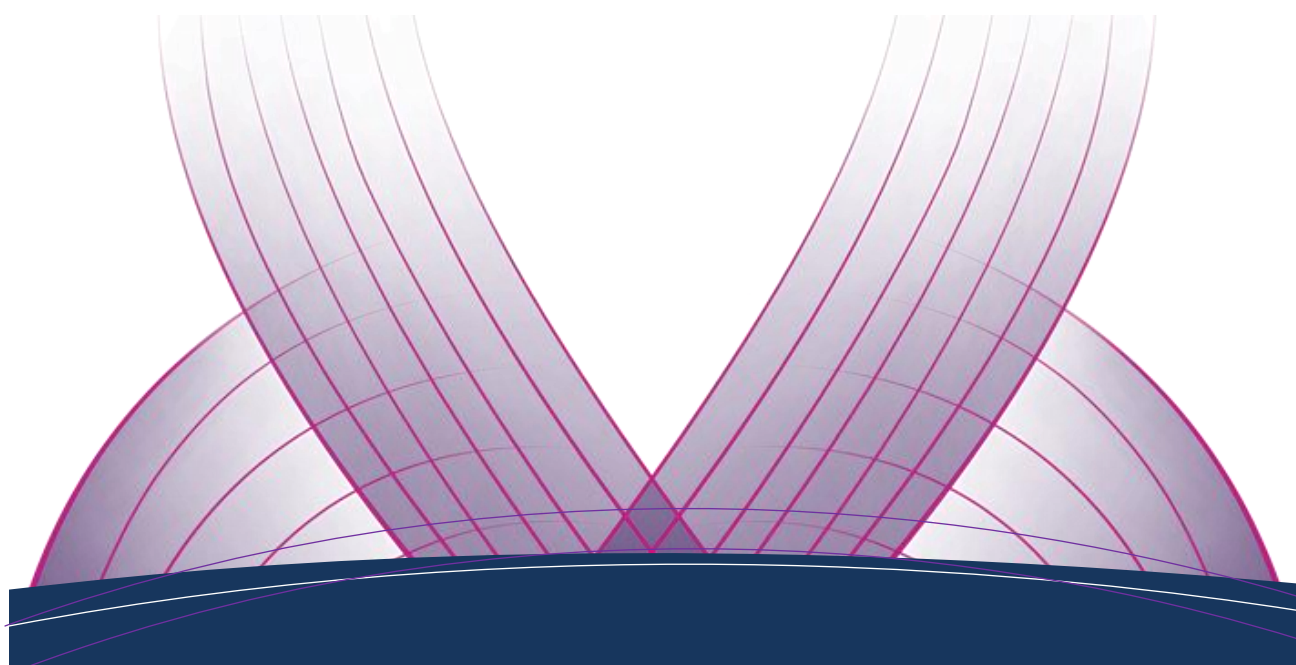

Међународна научно-стручна конференција

Иновације у функцији привреде

ISBN 978-86-84531-17-1

COBISS.SR-ID 211788812

Doc. dr Jasmina Vukotić

Doc. dr Srđan Novaković

Fakultet za primenjeni menadžment, ekonomiju i finansije

Građanskopravna zaštita prava intelektualne svojine

Apstrakt

Građanskopravna zaštita pojedinih prava intelektualne svojine je regulisana u nacionalnom zakonodavstvu, a takođe su određeni aspekti ove zaštite predviđeni i u međunarodnim propisima. Pretpostavka za ostvarivanje zaštite prava intelektualne svojine je postojanje njihove povrede, te će u radu najpre biti reči o povredama prava intelektualne svojine, a potom o pojedinim sredstvima koja nosiocu prava stoje na raspolaganju da bi se zaštitio od takvih povreda u građanskom sudskom postupku (vrste tužbenih zahteva, privremene mere, mere za obezbeđenje dokaza). Autori će prilikom obrade teme posebnu pažnju posvetiti povredama autorskog prava i patenta, a sledstveno i oblicima građanskopravne zaštite ovih prava. Pored analize relevantnih nacionalnih i međunarodnih propisa iz ove oblasti, biće reči i o pojedinim propisima Evropske unije koji bi mogli biti od značaja za našu zemlju.

Ključne reči: intelektualna svojina, građanskopravna zaštita, autorsko pravo, patentno pravo

UVOD

Da bi se govorilo o zaštiti prava intelektualne svojine mora se najpre poći od pretpostavke te zaštite, a to je povreda zaštićenog prava. Povreda subjektivnih prava postoji uvek kada se sadržina nečijeg subjektivnog prava promeni radnjama drugog lica i to tako što to lice prisvaja pravo koje mu ne pripada, što ugrožava tuđe subjektivno pravo ili neovlašćeno vrši pojedina ovlašćenja iz sadržine subjektivnog prava (Gams, Đurović: 278). Kada govorimo o pravima intelektualne svojine povreda subjektivnih prava⁸⁶ postoji uvek kada se protivpravno koristi u proizvodnji i privrednom prometu neki od predmeta zaštite ili se predmet zaštite podražava odnosno kada se neovlašćeno preduzima bilo koja od radnji koju može preduzeti jedino nosilac prava intelektualne svojine (Miladinović, 2009¹: 313). U nastavku će najpre biti obrađena povreda prava intelektualne svojine (autorska prava i patent), a nakon toga će biti reči o pojedinim sredstvima za građanskopravnu zaštitu ovih prava.

⁸⁶ Subjektivna prava intelektualne svojine su prava sa apsolutnim dejstvom tj. deluju prema svima.

POVREDA PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE

Da bi neka radnja bila kvalifikovana kao povreda određenog prava intelektualne svojine ona mora biti protivpravna, treba da se odnosi na bar jedno od isključivih ovlašćenja koja čine sadržinu subjektivnog prava intelektualne svojine i mora biti učinjena u trenutku važenja i na teritoriji važenja prava. Radnja je protivpravna ako lice koje ju je preduzelo nema pravni osnov za njeno preduzimanje (pravni osnov može biti ugovor o prenosu ili ustupanju prava odnosno ovlašćenja, nasleđivanje, a postoji i slučajevi ograničenja prava intelektualne svojine koji su dopušteni na osnovu zakona ili odluke nadležnog upravnog organa), odnosno dozvolu (kada je u pitanju povreda ličnopravnih ovlašćenja). Naravno protivpravna radnja se mora odnositi na zaštićeni predmet. Kada govorimo o isključivim ovlašćenjima od kojih se sastoje subjektivna prava intelektualne svojine treba reći da ona mogu biti različite prirode, tako da sadržinu nekih prava intelektualne svojine čine samo imovinskopravna ovlašćenja dok druga prava imaju i imovinskopravna i ličnopravna ovlašćenja (to je slučaj sa autorskim pravom, pravom interpretatora⁸⁷, kao i pravom pronalazača). Od pravila da se radnja povrede mora odnositi na bar jedno od isključivih ovlašćenja iz prava intelektualne svojine postoje izuzeci, tako da u određenim slučajevima radnja može odnositi i na neko neisključivo ovlašćenje, a drugi izuzetak se odnosi na priznavanje posredne povrede prava (Marković, Popović, 2013: 260).

S obzirom na navedeno možemo razlikovati neposrednu i posrednu povredu prava intelektualne svojine. Neposredna povreda prava postoji onda kada se radnja povrede prava podudara sa radnjom izvršenja jednog ili više isključivih ovlašćenja iz subjektivnog prava intelektualne svojine (Marković, Popović 2013: 261). Radnja neposredne povrede može imati dva oblika. Prvi oblik čine slučajevi kada se radnje povrede u potpunosti podudaraju sa sadržinom isključivih ovlašćenja dok drugi oblik čine slučajevi kada se ne koriste sva obeležja predmeta zaštite već se pojedina obeležja dodaju, izostavljaju se nebitna obeležja ili se vrši zamena jednog elementa drugim.⁸⁸ Radnja neposredne povrede je određena u zakonima koji regulišu ovu oblast. Tako, Zakon o autorskom i srodnim pravima određuje da povredu autorskog ili srodnog prava predstavlja neovlašćeno vršenje bilo koje radnje koja je obuhvaćena isključivim pravima nosioca autorskog ili srodnog prava, neplaćanje propisane naknade, kao i neizvršavanje drugih obaveza prema nosiocu autorskog ili srodnog prava.⁸⁹ ⁹⁰ Zakon o patentima u čl. 14 predviđa da nosilac patenta i malog patenta ima isključivo pravo na ekonomsko iskorišćavanje zaštićenog pronalaska

⁸⁷ Ovo pravo se ubraja u srodna prava i regulisano je u istom zakonu kao i autorsko pravo.

⁸⁸ Ovaj drugi oblik neposredne povrede je karakterističan za patente, ali nema smetnje da se primeni i kod drugih prava intelektualne svojine. Bliže o ovome videti (Vlašковиć: 86-91), kao i (Besarović: 212-213) i (Miladinović, 2004: 188-189).

⁸⁹ Vidi čl. 204 Zakona o autorskom i srodnim pravima, *Službeni glasnik RS*, br. 104/2009, 99/2011 i 119/2012

⁹⁰ Isključiva ličnopravna ovlašćenja autora su navedena u čl. 14-18 Zakona o autorskom i srodnim pravima, a isključiva imovinskopravna ovlašćenja u čl. 19-33 ovog zakona.

(korišćenje u proizvodnji zaštićenog pronalaska, stavljanje u promet predmeta izrađenih prema zaštićenom pronalasku i raspolaganje njime), te ima pravo da spreči svako treće lice da preduzima radnje neovlašćenog iskorišćavanja njegovog pronalaska.⁹¹

Za razliku od neposredne povrede koja je karakteristična za sva prava intelektualne svojine posredna povreda prava je karakteristična za autorsko pravo i srodna prava i za patent. Posredna povreda postoji u slučaju izvršenja jedne ili više radnji koje su izričito propisane u zakonu i koje imaju obeležje prikrivanja, olakšavanja, omogućavanja, pomaganja ili pripreme neposredne povrede prava (Marković, Popović, 2013: 261).⁹² U Zakonu o autorskom i srodnim pravima u čl. 208 je izvršeno nabrojanje radnji koje predstavljaju povredu prava, a koje ne čine sadržinu isključivih ovlašćenja nosilaca prava. Zakonodavac ovde ne koristi termin posredna povreda prava, ali se to može zaključiti poređenjem formulacije ovog člana i formulacije člana 204 istog zakona (koji reguliše neposrednu povredu prava). U radnje posredne povrede prava spada iskorišćavanje predmeta zaštite uz upotrebu neovlašćeno umnoženih primeraka tog predmeta zaštite odnosno na osnovu neovlašćene emisije, kao i držanje u komercijalne svrhe primeraka autorskog dela ili predmeta srodnog prava ukoliko držalac zna da ili ima osnova da zna da su u pitanju neovlašćeno proizvedeni primerci. Dalje, u ove radnje se ubraja i neovlašćeno uklanjanje ili izmena elektronske informacije o pravima ili stavljanje u promet, emitovanje i drugo saopštavanje javnosti primeraka predmeta zaštite sa kojih je elektronska informacija neovlašćeno uklonjena ili izmenjena, pri čemu počinioc zna ili ima osnova da zna da time podstiče, omogućava, olakšava ili prikriva povredu prava, kao i proizvodnja, posedovanje ili stavljanje u promet tehničkih sredstava koja su isključivo namenjena da omoguće ili olakšaju zaobilaženje efikasne tehnološke mere, te samo zaobilaženje bilo koje efikasne tehnološke mere i vršenju usluga kojima se to omogućava ili olakšava.⁹³ Shodno odredbama Zakona o patentima⁹⁴ posrednom povredom patenta⁹⁵ se smatra nuđenje ili isporuka proizvoda koji čine bitne elemente pronalaska licima koja nisu ovlašćena da korišćenje tog pronalaska, ako je ponuđaču ili isporučiocu poznato ili mu je iz okolnosti slučaja moralo biti poznato da je taj proizvod namenjen za primenu tuđeg pronalaska. Iz ove formulacije proizilazi da posredna povreda patenta predstavlja takvu radnju kojom ponuđač ili isporučilac proizvoda koji čine bitne elemente tuđeg zaštićenog pronalaska svesno omogućava drugom licu da neovlašćeno koristi tuđi zaštićeni pronalazak. Iz ovoga proizilazi da se mora raditi o radnjama nuđenja i stavljanja u promet određenih proizvoda (Marković, 1997: 327) koje omogućavaju neposrednu povredu patenta. Postavlja se pitanje da li radnja neposredne povrede prava mora biti i izvršena u

⁹¹ Blje o sadržini ovog prava videti čl. 14 i 15 Zakona o patentima, *Službeni glasnik RS*, br. 99/2011

⁹² Blje o definisanju posredne povrede, te o uopšte o posrednoj povredi patenta videti (Vlašović: 95-186).

⁹³ O značenju izraza tehnološke mere i informacija o pravima videti čl. 208 st. 2 i 3 Zakona o autorskom i srodnim pravima, te (Marković, Popović, 2013: 262-263).

⁹⁴ Videti čl. 14 st. 2 tač. 5 Zakona o patentima gde su navedene radnje posredne povrede patenta. Navedeni član u istom stavu u tač. 1-4 sadrži radnje neposredne povrede patenta.

⁹⁵ Zakonodavac ne koristi izraz posredna povreda patenta, ali se zaključak može izvesti iz zakonske formulacije.

konkretnom slučaju da bi se radnja nuđenja ili isporuke podvela pod posrednu povredu patenta. Po jednom shvatanju nema posredne povrede patenta ako nije i izvršena neposredna povreda patenta (Marković, Popović 2013: 264). Nasuprot tome po drugom shvatanju za posrednu povredu prava nije potrebno da kupac i stvarno upotrebi sredstvo na način kojim se patent neposredno povređuje, a bez značaja su i razlozi koji su omeli stvarno korišćenje pronalaska (Vlašковиć: 177). Dovoljno je da je kupcu omogućeno da učini neposrednu povredu prava (Varga, 2010: 174). Dalje, za postojanje posredne povrede prava je značajno da se ponuda ili isporuka vrši na teritoriju na kojoj je ishodovana zaštita pronalaska, u suprotnom nema posredne povrede patenta (Varga, 2010: 177 i Marković, Popović, 2013: 264).

SREDSTVA GRAĐANSKOPRAVNE ZAŠTITE INTELEKTUALNE SVOJINE

U slučaju da je došlo do povrede nekog prava intelektualne svojine nosiocu toga prava ili drugom ovlašćenom licu stoje na raspolaganju različita sredstva za zaštitu svojih povređenih prava protiv svakog lica koje je izvršilo neposrednu ili posrednu povredu prava. Pored građanskopravne zaštite povređeno lice se može koristiti i sredstvima krivičnogprave i upravnoopravne zaštite svog prava. Ovde će biti reči o sredstvima građanskopravne zaštite shodno zakonima koji regulišu autorsko pravo i patent. Za podnošenje tužbe je u prvom redu legitimisan nosilac prava i njegov pravni sledbenik, kao i sticalac isključivih imovinskopravnih ovlašćenja. Kada je u pitanju patent pravo na podnošenje tužbe ima i podnosilac prijave i sticalaca isključive licence na prijavi nakon objave prijave patenta. Takođe, pravo na podnošenje tužbe u određenim slučajevima pripada i poslodavcu. U sporu koji za predmet ima povredu ličnogpravnih ovlašćenja pravo na tužbu ima nosilac prava (autor, interpretator, pronalazač⁹⁶), a u određenim slučajevima i njegov naslednik.⁹⁷ U slučaju da dođe do povrede prava tužbeni zahtevi mogu biti usmereni na utvrđenje postojanja povrede prava, prestanak povrede prava, uništenje ili preinačenje predmeta kojima je izvršena povreda prava, kao i uništenje ili preinačenje alata i opreme kojima su ti predmeti proizvedeni, objavljivanje presude o trošku tuženog i na naknadu štete (imovinske u slučaju povrede imovinskopravnih ovlašćenja i neimovinske u slučaju povrede ličnogpravnih ovlašćenja iz sadržine prava intelektualne svojine), te pod određenim uslovima pravo na višestruku naknadu u slučaju da je povreda prava izvršena namerno ili krajnjom nepažnjom.⁹⁸ Zakon o patentima ovim tužbenim zahtevima dodaje još i zahtev za davanje podataka o trećim licima koja su učestvovala u povredi prava, a predviđa i tužbu za utvrđivanje prava na zaštitu,

⁹⁶ U Zakonu o patentima je predviđeno pravo pronalazača i njegovih naslednika na tužbu radi utvrđivanja svojstva pronalazača.

⁹⁷ Zaštitu moralnih prava autora koja se tiču paterniteta, integriteta dela i zabrane nedostojnog iskorišćavanja dela mogu vršiti i udruženja autora, kao i institucije iz oblasti kulture, nauke i umetnosti, a nakon isteka roka trajanja imovinskih prava autora svako lice ima pravo da traži ovu zaštitu.

⁹⁸ Višestruka naknada je posebno razvijena u zemljama *common law-a* (posebno u SAD). O ovome videti više (Barrett: 51), a o kritikama ovog instituta videti (Miladinović, 2009¹: 319). O najnovijoj reformi američkog patentnog prava videti (Varga, 2012: 537-548).

tužbu za zaštitu poslodavca ili zaposlenog i tužbu za utvrđivanje svojstva pronalazača. Naravno tužiocu stoji na raspolaganju i tužba iz pravno neosnovanog obogaćenja shodno odredbama Zakona o obligacionim odnosima.⁹⁹ Dalje, u slučaju povrede prava intelektualne svojine postoji mogućnost donošenja privremenih mera, kao i preduzimanje mera obezbeđenja dokaza. Po uticajem rešenja iz međunarodnih propisima, posebno Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine - TRIPS¹⁰⁰ sistem građanskopravne zaštite prava intelektualne svojine u našoj zemlji je unapređen, u smislu da je proširena lista tužbenih zahteva u tužbi zbog povrede prava, a precizno su uređena pravila u vezi sa zahtevom za određivanje privremenih mera (Miladinović, 2009²: 487-488). Na usvojena rešenja su uticali i propisi Evropske unije u ovoj oblasti, posebno Direktiva o sprovođenju prava intelektualne svojine.^{101 102}

U daljem tekstu biće reči nešto više o naknadi štete u slučaju povrede prava intelektualne svojine, te o određivanju privremenih mera i mera obezbeđenja dokaza. Za nosioca prava intelektualne svojine imovinska šteta postoji uvek kada se njegovo intelektualno dobro (predmet zaštite) iskorišćava bez njegove saglasnosti i bez plaćanja naknade, osim ako lice koje iskorišćavanje vrši na to ima pravo po zakonu (Miladinović, 2009¹: 315). Što se tiče neimovinske štete ista postoji kada su povređena ličnopravna ovlašćenja iz prava intelektualne svojine (npr. moralna prava autora, interpretatora i pronalazača). Cilj naknade imovinske štete je da se imovina oštećenog dovede u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje. Naknada štete u građanskom pravu ima kompenzacioni, a ne kazneni karakter.¹⁰³ Kada su povređena prava intelektualne svojine naturalna restitucija nije ostvariva ili nije u potpunosti ostvariva, tako da se naknada štete obično dosuđuje u novcu. Postoje tri metode obračuna: diferencijalna metoda, metoda analogije sa naknadom za prenos odn. ustupanje prava i metoda protivpravne dobiti štetnika. Diferencijalna metoda podrazumeva utvrđivanje razlike u imovini oštećenog upoređivanjem stanja u kome bi se njegova imovina nalazila da nije bilo povrede prava i stanja u kome se njegova imovina stvarno nalazi. Metodom analogije sa naknadom za prenos odnosno ustupanje prava šteta se obračunava u iznosu uobičajene naknade koju bi lice koje je izvršilo povredu prava platilo da je predmet zaštite koristilo na osnovu ugovora o prenosu odnosno ustupanju imovinskopravnih ovlašćenja iz prava intelektualne svojine. Metodom protivpravne

⁹⁹ Videti čl. 210 - 219 Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, *Službeni list SFRJ*, br. 29/78, 35/89, 45/89 i 57/89, *Službeni list SRJ*, br. 31/93 i *Službeni list SCG*, br. 1/2003

¹⁰⁰ Ovaj Sporazum je zaključen 1994. godine i predstavlja jedan od multilateralnih sporazuma u okviru Svetske trgovinske organizacije, a pristupanje ovom sporazumu je jedan od uslova za članstvo u toj organizaciji, kome naša zemlja teži. Bliže o odredbama TRIPS-a, zaključenju, kao i kritičkom osvrtu na njega videti (Popović, 2011: 357-371).

¹⁰¹ Direktiva 2004/48/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 29 aprila 2004 o sprovođenju prava intelektualne svojine -Directive on the enforcement of intellectual property rights (Official Journal L 157, 30.4.2004). O ovoj direktivi vidi bliže (Dabovik - Anastasovska *et al.*: 71-73 i Stefanoski: 151-158).

¹⁰² O međunarodnoj zaštiti autorskog i srodnih prava i патената, kao i o zaštiti ovih prava u u Evropskoj uniji videti bliže (Damjanović, Marić: 134-145, 201-217 i Besarović: 227-251 i 381-402).

¹⁰³ Izuzetak predstavlja ovlašćenje lica čije je pravo povređeno da zahteva trostruki iznos štete u slučaju da je šteta pričinjena namerno ili krajnjom nepažnjom.

dobiti štetnika vrši se utvrđivanje dobiti štetnika koju je on ostvario povredom tuđeg zaštićenog prava. Svaka od navedenih metoda obračuna naknade imovinske štete ima svoje prednosti i mane. Čini se da je metoda obračuna na osnovu analogije sa naknadom za prenos odnosno ustupanje prava najšire prihvaćena, s tim što se iznos naknade u praksi uzima kao osnovica za obračun iznosa štete kojoj se dodaje iznos koji kompenzuje razliku koja postoji između ekonomskog položaja u kome bi tužilac bio da je taj iznos uredno primio kao naknadu i njegovog ekonomskog položaja u kome se on stvarno nalazi kada taj iznos prima kao naknadu štete za svoje povređeno pravo (Marković, Popović 2013: 270-271). Imajući u vidu prirodu naknade neimovinske štete koja predstavlja satisfakciju oštećenom za njegova povređena dobra postavlja se pitanje da li se ova naknada dosuđuje samo za povredu ličnih pravnih ovlašćenja i da li može biti dosuđena i pravnim licima. Shodno odredbama posebnih zakona u oblasti prava intelektualne svojine pravo na ovu naknadu postoji samo u slučaju povrede ličnih pravnih ovlašćenja i pravo na naknadu pripada samo izvornom nosiocu prava (npr. autoru, interpretatoru, pronalazaču, a ne i njihovim naslednicima). Osim izvornog nosioca prava ostala lica mogu tražiti naknadu neimovinske štete samo po opštim pravilima predviđenim u ZOO.¹⁰⁴ Smatramo da to pravo treba priznati ne samo fizičkim nego i pravnim licima pod uslovom da su ispunjeni uslovi koje traži ZOO.

Što se tiče privremenih mera one su predviđene u našim zakonima koji regulišu prava intelektualne svojine, a njihovo regulisanje je usklađeno sa odredbama TRIPS-a u ovoj oblasti, kao i Direktive EU o sprovođenju prava intelektualne svojine. Zakon o patentima najpotpunije reguliše privremenu meru tako što predviđa da sud može na zahtev lica koje učini verovatnim da je njegovo pravo povređeno ili da će biti povređeno odrediti privremenu meru do pravnosnažnosti presude, koja se može sastojati u oduzimanju ili isključenju iz prometa proizvoda nastalih ili stečenih povredom prava, kao i predmeta pretežno upotrebljenih prilikom stvaranja tih proizvoda i u zabrani nastavljanja započetih radnji povrede prava.¹⁰⁵ Sličnu odredbu o mogućnosti određivanja privremene mere sadrži i Zakon o autorskom i srodnim pravima.¹⁰⁶ Privremena mera se može odrediti kako u toku postupka, tako i pre pokretanja postupka, a ukoliko postoji opasnost od nastanka nenadoknadive štete ili ako je očigledno da postoji mogućnost uništenja dokaza privremena mera se može odrediti i bez prethodnog izjašnjenja tuženog, s tim da on bude o tome obavešten bez odlaganja a najkasnije u roku od 5 dana od dana sprovođenja mere. Zakon o patentima takođe predviđa mogućnost da sud naloži licu koje je podnelo predlog za određivanje privremene mere da položi odgovarajući novčani iznos kao

¹⁰⁴ Ovaj zakon definiše neimovinsku odnosno nematerijalnu štetu kao nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha.

¹⁰⁵ Privremena mera je regulisana u čl. 134 Zakona o patentima. Pored mogućnosti izricanja privremene mere kada postoji verovatnoća povrede priznatog prava, ova mera se može izreći i kada postoji verovatnoća povrede prava iz objavljenе prijave.

¹⁰⁶ Ovaj zakon privremenu meru reguliše u čl. 210.

sredstvo obezbeđenja za slučaj neosnovanosti zahteva.¹⁰⁷ Dalje, u slučaju da postoji verovatnoća da je pravo povređeno ili da će biti povređeno sud može odrediti meru obezbeđenja dokaza, koja se podrazumeva pregled prostorija, dokumenata, baza podataka, zaplenu stvari, ispitivanje svedoka i sl.¹⁰⁸ Sud može ovu meru odrediti i bez prethodnog saslušanja lica od koga se dokazi prikupljaju ukoliko postoji opasnost od nastanka nenadoknadive štete ili ukoliko preči opasnost da će dokazi biti uništeni, a to predlagač mora učiniti verovatnim. Sa obezbeđenjem dokaza povezano je i pružanje informacija o trećim licima koja su povezana sa povredom prava.^{109 110}

Mogućnost određivanja privremenih mera i mera obezbeđenja dokaza je predviđena i u uporednom pravu. Tako u francuskom pravu ove mere mogu uključivati zaplenu predmeta za koje postoji verovatnoća da je njima izvršena povreda prava. U britanskoj praksi privremene mere se regularno dosuđuju pre pokretanja spora ukoliko onaj čije je pravo dokaže mogućnost svog uspeha u sporu i ukoliko prednosti za dosuđenje mere to opravdavaju (Goldstein, Hugenholtz: 398). U cilju obezbeđenja dokaza u britanskoj legislativi je razvijeno više pristupa, među kojima je poznat tzv. *Anton Piller Order* (Goldstein, Hugenholtz: 399-400).¹¹¹ U američkom pravu sudovi odobravaju privremene mere ukoliko postoji verovatnoća uspeha u sporu i ukoliko imalac prava trpi nepopravljivu štetu (Barett: 52). Mogućnost određivanja privremene mere poznaje i nemačko pravo (Illzhöfer: 216).

ZAKLJUČAK

Imajući u vidu izneto može se reći da je građanskopravna zaštita prava intelektualne svojine u našoj zemlji u priličnoj meri usklađena sa relevantnim međunarodnim propisima, te propisima EU u ovoj oblasti, što znači da je obezbeđena dobra zaštita nosiocima prava intelektualne svojine. Naravno to ne znači da se ova zaštita ne može unaprediti u budućnosti, posebno imajući u vidu pravilnu i doslednu primenu donetih propisa.

LITERATURA:

¹⁰⁷ Bliže o određivanju privremene mere, spornim pitanjima koja se tom prilikom postavljaju, te o usklađenosti naše regulative sa odredbama TRIPS-a i Direktive EU o sprovođenju prava intelektualne svojine videti (Miladinović, 2013: 670-678).

¹⁰⁸ Mera obezbeđenja dokaza je regulisana u čl. 136 Zakona o patentima i u čl. 211 Zakona o autorskom i srodnim pravima.

¹⁰⁹ Ovo pitanje je uređeno u čl. 213 Zakona o autorskom i srodnim pravima, a u Zakonu o patentima je predviđeno kao poseban tužbeni zahtev u okviru tužbe za povredu prava.

¹¹⁰ Bliže o merama obezbeđenja dokaza u našem pravu, međunarodnopravnim rešenjima, propisima EU videti (Miladinović, 2013: 678-682).

¹¹¹ Ovaj nalog ovlašćuje tužioca da može pretražiti prostorije suprotne strane, te zapleniti materijal kojim se vrši povreda prava u cilju obezbeđenja dokaza (Goldstein, Hugenholtz: 400).

Barrett, M. (1991). *Intellectual property*. New York: Emanuel Law Outlines, Inc.

Besarović, V. (2011). *Intelektualna svojina: Industrijska svojina i autorsko pravo*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta

Dabovik - Anastasovska, J., Geiger, C., Polenak Akimovska, M., Naumovski, G., Stojkov, A. (2012). *Introduction to intellectual property law (Collection of papers published within the Tempus Project 144582)*. Skopje: SS. Cyril and Methodius University, Iustinianus Primus law faculty

Damnjanović, K., Marić, V. (2012). *Intelektualna svojina*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu i JP Službeni glasnik

Gams, A., Đurović, Lj. (1993). *Uvod u građansko pravo*. Beograd: Naučna knjiga

Goldstein, P., Hugenholtz, B. (2010). *International Copyright Principles, Law, and Practice*. Oxford: University Press

Illzhöfer, V. (2002). *Patent-, Marken- und Urheberrecht Leitfaden für Ausbildung und Praxis*. München: Verlag Franz Vahlen

Marković, S. (1997). *Patentno pravo*. Beograd: Nomos

Marković, S., Popović, D. (2013). *Pravo intelektualne svojine*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta, Centar za izdavaštvo i informisanje

Miladinović, Z. (2004). *Subjektivna prava intelektualne svojine - sticanje, sadržina, ograničenja, zaštita*. Niš: Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu

Miladinović, Z. (2009). Naknada štete po ZOO i propisima o zaštiti prava intelektualne svojine. U R. Vukadinović (Prir.), *Trideset godina Zakona o obligacionim odnosima - de lege lata i de lege ferenda*- (str. 312-323). Beograd: GTZ i Otvoreni regionalni centar za jugoistočnu Evropu

Miladinović, Z. Zaštita prava intelektualne svojine u Republici Srbiji i Evropskoj Uniji - Stanje i perspektive- (2009). U zbornik pradova *Pravo Republike Srbije i Pravo Evropske unije - Stanje i perspektive* (str. 483-506). Niš: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu

Miladinović, Z. (2013). Privremene mere i mere obezbeđenja dokaza u slučaju povrede prava intelektualne svojine. *Pravo i privreda*. 4-6 (XLX). 667-685

Popović, D. (2011). Kritički osvrt na Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPs). U *Usklađivanje poslovnog prava Srbije sa pravom Evropske Unije - 2011* (str. 357-372). Beograd: Pravni fakultet, Centar za izdavaštvo i informisanje

Stefanoski, Lj. (2008). Sprovođenje prava intelektualne svojine - Direktiva 2004/48/EZ Evropskog parlamenta i Saveta. *Pravni život*. 13(LVII) 151-158

Varga, S. (2010). *Pravo industrijske svojine*. Kragujevac: Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu i Institut za pravne i društvene nauke

Varga, S. (2012). Reforma američkog patentnog prava. U B. Vlašković (Prir.), *Pravna misao u srcu Šumadije* (str. 537-548). Kragujevac: Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu i Institut za pravne i društvene nauke

Vlašković, B. (1999). *Sadržina i povreda patenta*. Kragujevac: Pravni fakultet, Institut za pravne i društvene nauke

Zakon o autorskom i srodnim pravima, *Službeni glasnik RS*, br. 104/2009, 99/2011 i 119/2012

Zakon o patentima, *Službeni glasnik RS*, br. 99/2011

Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, *Službeni list SFRJ*, br. 29/78, 35/89, 45/89 i 57/89, *Službeni list SRJ*, br. 31/93 i *Službeni list SCG*, br. 1/2003

Civil law protection of intellectual property rights

Abstract

Civil law protection of certain intellectual property rights is regulated by national legislation, as well as certain aspects of the protection are provided in international regulations. The existence of violations of intellectual property rights is the precondition for their protection. In this paper, it will be discussed first on violations of intellectual property rights, and then on the civil law means which the holder of the rights have to protect himself against such violations in civil court proceedings (types of lawsuits, temporary injunctions, measures for obtaining evidence). Authors shall pay special attention to violations of copyright and patent, and consequently to the forms of civil law protection of these rights. In addition to the analysis of relevant national and international regulations in this field, it will be discussed certain EU regulations that might be of importance for our country.

Keywords: *intellectual property, civil law protection, copyright law, patent law*